

Historie a transfer polygonálních stodol z Durdic a Želejova do Muzea lidových staveb v Kouřimi

Ernest Fábik, Vladimír Rišlink

Klíčová slova: Durdice, Želejov, Muzeum lidových staveb Kouřim, transfer, polygonální stodola

V muzeu lidových staveb v Kouřimi (MLS Kouřim) se nacházejí dvě významné památky lidové architektury. Jsou jimi polygonální stodola z Durdic čp. 7 (okres Benešov) a z Želejova čp. 3 (okres Jičín). Stodola z Durdic je nejstarší dochovanou stavbou tohoto typu na území České republiky a zároveň jednou z našich nejstarších roubených hospodářských staveb. Obdobně i stodola ze Želejova je významnou starobyloou památkou lidové architektury. Přestože obě stodoly v minulosti neunikaly zájmu odborníků, nikdy o nich nevznikl text, který by je blíže představil po historické a architektonické stránce. Tato kapitola, která se věnuje především transferu objektů, poskytuje prostor tento nedostatek alespoň částečně doplnit. Je to však úkol v mnohém obtížný. Vystalé problémy a otázky dnes již nemůžeme konfrontovat s objektem in situ. K oběma objektům navíc existuje jen skromná dokumentace a výpovědní hodnota konstrukcí je po transferech a opravách komplikovaná. Přesto lze podrobným porovnáním fotografické dokumentace a plánů se současným stavem vcelku uspokojivě zhodnotit rozsah novodobých oprav a původního materiálu.

Stodoly se jako typ lidové stavby vyskytují v různých formách po celé Evropě. Jejich účel je všude obdobný – poskytovaly krytý prostor pro uschování a výmlat obilí, uložení slámy a případně i plev. O původu polygonální konstrukce stodol a důvodech jejího užívání byla vyslovena řada názorů.¹ Nejčastěji se uvádí hospodárnost se dřevem, větší odolnost vůči větru, pohodlné skladování a větrání obilí v polygonálních pernách, komunikační důvody (nepřekážely zde ostré rohy), zvětšení skladovacího prostoru či využití nadbytečného materiálu (přebytku slámy). V Čechách byly polygonální stodoly rozšířeny nejvíce ve dvou oblastech. Na severovýchodě v oblasti jdoucí od Podkrkonoší na jih přes Českou tabuli, kde obchází Hradec Králové k Podorlicku a pokračuje na jih k Železným horám, Svitavské pahorkatině a zastavuje se v severní části Českomoravské vrchoviny. Druhá velká oblast je na jihu středních a severu jižních Čech. Několik menších oblastí výskytu najdeme také na Plzeňsku, Českobudějovicku, Česko-brodsku, Novojičínsku a Ostravsku.

Výzkumem polygonálních stodol se v 50. a 60. letech zabývali především etnograf Emanuel Baláš a architekt Ladislav Štěpánek. Materiály z jejich terénních průzkumů jsou velmi hodnotné, jelikož řada ze zdokumentovaných objektů brzy poté zanikla nebo byla odstraněna. Výsledky svých průzkumů shrnuli v několika článcích a zprávách, kde si oba všímali želejovské i durdické stodoly.² Když v průběhu 60. let začala ožít myšlenka kouřimského muzea v přírodě, právě L. Štěpánek byl jedním ze zakládajících členů odborné komise pro výstavbu muzea a také tvůrcem jeho prvotního architektonického konceptu. Ten původně zahrnoval pouze stodolu z Durdic a objekty přenesené ze záplavové oblasti vodního díla Švihov. Durdická stodola byla do areálu přesunuta jako první památka lidové architektury v roce 1972, o pět let později přibyla stodola ze Želejova.

Základním pramenem pro tento text je dokumentace uložená v Muzeu lidových staveb v Kouřimi a Regionálním muzeu v Kolíně (RM Kolín). Zde je ke každému objektu uloženo několik dokumentačních fotografií in situ, fotografie z výstavby objektů v muzeu, půdorysy a jednoduché řezy objekty, krátké stavební popisy, připomínky ke znovuvýstavbě, korespondence, smlouvy

1. Durdice čp. 7, mapa stabilního katastru Arnoštovice, 1840, Ústřední archiv zeměměřičství a katastru Zeměměřičského úřadu. Durdice No. 7, map of the Land Registry Arnoštovice. Durdice Hs.-Nr. 7, Plan des Stablen Katasters Arnoštovice.

2. Durdice čp. 7, stodola in situ, pohled od JZ, 1970, foto J. Čepelák, RM Kolín. Durdice No. 7, the barn in situ, view from SW. Durdice Hs.-Nr. 7, Scheune in situ, Ansicht von Südwesten.

o objektech a také stavební deník. Ve sbírkách Etnologického ústavu Akademie věd ČR se nachází nezpracovaná pozůstalost E. Baláše a L. Štěpánka. Zde se dá najít několik fotografií objektů in situ a někdy i krátké dokumentační zprávy. Z historických pramenů byla použita Berní rula, císařské otisky stabilního katastru, indikační skici a také příslušné matriky. Informace z pramenů doplnilo v lednu 2016 dendrochronologické datování provedené T. Kynclem.

Stodola z Durdic čp. 7

Popis obce a základní prameny

Malá ves Durdice (okr. Benešov) leží 3 km severozápadně od Votic v kopcovité krajině Vlašimské pahorkatiny ve výšce kolem 500 m. n. m. Ves dnes tvoří 13 čísel popisných. Na mapě stabilního katastru z roku 1840 je zakresleno 7 usedlostí a jedna menší chalupnická usedlost.³ Většina objektů je značena žlutě jako spalná – dřevěná. Čp. 7 se nachází v severozápadní části obce a je jednou ze dvou největších usedlostí. Dvůr s domem a hospodářskou budovou stojí na stavební parcele č. 37. Stodola stojí opodál na stavební parcele č. 38 orientovaná podélně ve směru sever-jih. Půdorys stodoly je zakreslen zjednodušeně jako obdélný.⁴

V Berní rule z roku 1654 nalezneme v obci Durdice sedm osedlých.⁵ Jeden ze dvou největších statků patřil Jakubu Hrubému.⁶ S tímto jménem se setkáváme

později v matrikách farního úřadu Arnoštovice právě na usedlosti čp. 7, kterou držel rod Hrubých až do konce 18. století.⁷ Po nich usedlost přešla do rukou rodu Mikulášků a od poslední čtvrtiny 19. století až doposud zde žije rodina Kramperových.

Z dalších pramenů je nejdůležitějším informačním zdrojem fotodokumentace. V roce 1970 stodolu fotograficky zdokumentoval zaměstnanec RM Kolín Josef Čepelák. Dokumentace obsahuje dvanáct fotografií o velikosti 9 x 13 cm, z nichž jsou čtyři celkové pohledy a osm detailů. Pohledy zobrazují stodolu dvakrát od jihozápadu, jednou od jihovýchodu a jednou od severozápadu. Stodole zde již z větší části chybí došková krytina a místy i laťování, roubení stěn se zdá v relativně dobrém stavu. Detaily zobrazují jihozápadní nároží, středový sloup s pásky v jižní perně, detail rybinových spojů, sloup s pásky při špaletě vjezdu, vrchol doškové střechy ukončené šindelovou stříškou, dvakrát jihozápadní špaletu při vratech, polygonální uzavření jižní perny a pohled na severní pernu od západu. V pozůstalosti L. Štěpánka uložené v Etnologickém ústavu se podařilo dohledat čtyři nedatované fotografie o velikosti 6 x 6 cm. Na první pohled je zřejmé, že fotografie byly pořízeny před dokumentací J. Čepeláka, nejspíš v 60. a možná již v 50. letech 20. století. Prvé dvě zobrazují stodolu od západu a severozápadu.⁸ Střecha s doškovou krytinou je zde ještě v relativně dobrém stavu, k perně na severovýchodu přiléhá přístodůlek krytý taškami. Druhé dvě fotografie jsou

mladší, došky na střeše jsou již prořídle, přístodůlek ještě stojí.⁹ Ostatní fotodokumentace pochází z roku 1975 z výstavby stodoly v MLS Kouřim. Na šesti dochovaných fotografiích vidíme stavbu stěn, krovu, pokládání a nátěr šindele na střeše.

Plánová dokumentace k objektu je poměrně skoupá. V MLS Kouřim je uloženo pouze několik jednoduchých překreslených terénních náčrtků. Nalezneme zde půdorys, podélný řez středem a příčný řez v měřítku 1 : 100. Plány obsahují jen základní rozměry bez zřetele na větší detaily. Malý schématický půdorys a řez stodolou najdeme v článku L. Štěpánka¹⁰ a také v Menclově *Lidové architektuře v Československu*.¹¹

Historie transferu

Stodola z Durdic byla první památkou lidové architektury přenesenou do MLS Kouřim. V roce 1969 byla stodola prohlédnuta L. Štěpánkem a odhadnuta O. Váňou. Následující rok v červnu byla zdokumentována J. Čepelákem a na podzim započal její přesun do MLS Kouřim. Pro nové umístění byla zvolena nepříliš

vhodná plocha při vstupu do muzea. Stodola zde stála na úzké terase mezi dvěma terénními schody, kde mohla být prezentována jen jako solitér bez vhodné návaznosti na okolní terén. V počátcích existence muzea však nebylo příliš na výběr, prostor muzea byl omezen na úzký pruh podél potoka, kam bylo zamýšleno usadit vedle durdické stodoly i objekty ze zátopové oblasti vodní nádrže Švihov. Nevhodnost usazení si uvědomoval i L. Štěpánek, který v *Připomínkách k rozebrání a znovupostavení stodoly z Durdic* čp. 7 z října 1969 poukazoval na to, že: „Pro správnou orientaci budovy na místě není vyhlédnutý pozemek ideální. Je třeba pro zabránění pozdější kritiky stodolu tam postavit částečně šikmo, aby co možná alespoň naznačovala možnost vjezdu a výjezdu z mlatu.“¹² Dne 12. 6. 1972 započala výstavba stodoly v MLS Kouřim. O měsíc později bylo hotovo roubení, střecha a podezdívka. V roce 1973 byla vyrobena a usazena vrata. V létě 1974 byl na trámy aplikován postřik Wolmanitem. V lednu 1975 byl dán souhlas k pokrytí střechy šindelem, k jehož provedení došlo v červnu. V červenci byly do stodoly uloženy sbírky strojů a nářadí a 8. 7. 1975 byla stavba předána.

3. Durdice čp. 7, výstavba stodoly z Durdic ve skanzenu, 1972, RM Kolín. Durdice No. 7, construction of the barn from Durdice in the open-air museum. Durdice Hs.-Nr. 7, Wiederaufbau der Scheune aus Durdice im Freilichtmuseum.

4. Stodola z Durdic čp.7 ve skanzenu, asi 1974, foto L. Štěpánek, archiv Etnologického ústav Akademie věd České republiky. Durdice No. 7, the barn from Durdice in the open-air museum. Durdice Hs.-Nr. 7, Scheune aus Durdice im Freilichtmuseum.

V souvislosti s přesunem je třeba vyvrátit domněnku, že durdická stodola mohla být složena nebo doplněna materiálem z jiné polygonální stodoly, kterých bylo v obci Durdice dříve několik. Z korespondence z let 1975–1976 mezi Alenou Pospíšilovou z RM Kolín a Ladislavem Drábem z čp. 8 v Durdicích vyplývá, že při čp. 8 stála také polygonální stodola. Na základě majitelovy žádosti z května 1975 byla kvůli havarijnímu stavu stodoly z objektu sejmuta památková ochrana. Brzy se přistoupilo k demolici, kdy měl být použitelný materiál převzat pracovníky Okresního muzea v Kolíně. V dopise z května 1976 se však dočítáme, že zbylý materiál ze stodoly již muzeum nemůže upotřebit a proto Pospíšilová majitele žádá, aby zbytek stavby zlikvidoval sám.

V roce 2011 bylo v návaznosti na změnu koncepce dostavby MLS v Kouřimi rozhodnuto o uskutečnění druhého transferu stodoly – tentokrát v rámci muzejního areálu, na nově zvolené místo, kde památka měla tvořit součást plánované usedlosti z Podblanicka. Novou polohu určila přepracovaná koncepce dostavby

muzea, vedená snahou vytvořit z památek lidové architektury, dosud vytržených z kontextu jako architektonické solitéry, logicky působící celky, které alespoň částečně mohou evokovat původní funkci těchto staveb v zástavbě historických venkovských sídel. Na problematicky zvoleném pozemku při severovýchodním okraji muzejního areálu, kde byla stodola znovupostavena v letech 1972–1975, navíc tato stavba bránila uskutečnění záměru zřízení vstupní budovy muzea. Vlastní transfer byl zahájen v březnu roku 2012 rozebráním stodoly, v dubnu byly na novém místě položeny základy a vyzděna podezdívka z lomového kamene, v letních měsících došlo k opětovnému sestavení tesařských konstrukcí, přičemž bylo nutné přistoupit k výměně některých dožilých prvků. Jako materiál pro tyto náhrady byly částečně použity historické trámy vyřazené při obnově jezuitské koleje v Kutné Hoře. Ze statických důvodů bylo bohužel nutné nahradit také narušený vazný trám s malovaným vročením, osazený nad oplotní jižní perny. Na jeho kopii byl v původním umístění znovu namalován letopočet 1648, který pro přiznání

5. Durdice čp. 7, rozebírání stodoly při druhém transferu, 2012, foto V. Rišlink, RM Kolín. Durdice No. 7, disassembly of the barn before the second transfer. Durdice Hs.-Nr. 7, Abbau der Scheune während der zweiten Transferierung.

této novodobé úpravy doplnily ještě shodně provedené letopočty 1972 a 2012, připomínající oba novodobé transfery. Původní trám s vročením byl po konzervaci instalován jako muzejní exponát v interiéru stodoly. Transfer památky byl dokončen v dubnu roku 2013 osazením doškové krytiny ze žitné slámy, která stavbě po čtyřech desítkách let nevhodného pokrytí dřevěným šindelem vrátila její původní výraz. Objekt je dnes orientován ve směru severovýchod – jihozápad, čímž alespoň přibližně odpovídá orientaci in situ, která byla ve směru sever – jih. Na podzim roku 2013 byl za stodolou založen menší sad starých odrůd ovocných dřevin, který na přelomu let 2014–2015 obklopil pletený proutěný plot, dotvářející prostředí této starobylé památky lidové architektury.

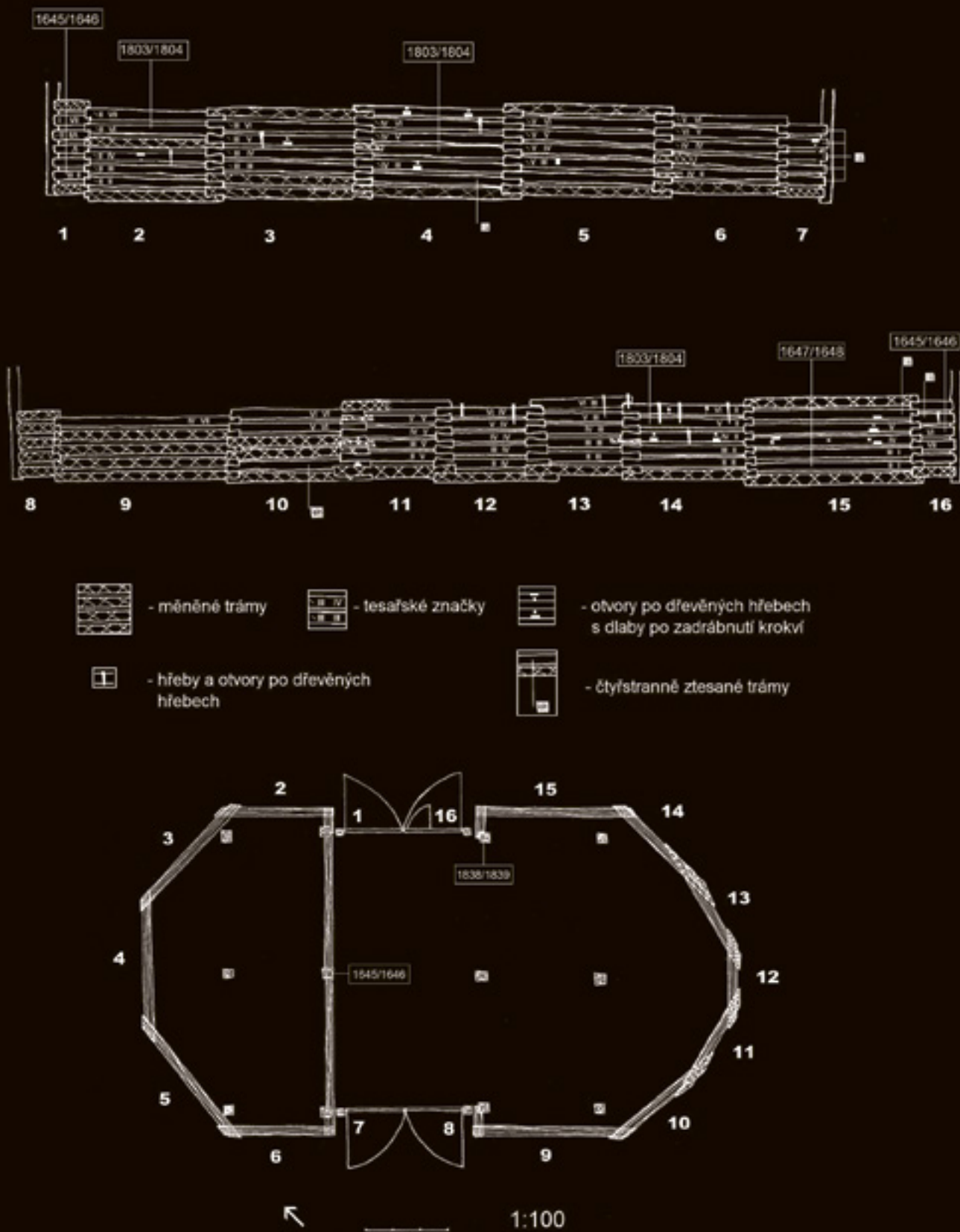
Poznámky ke konstrukci stodoly

Durdická stodola má tradiční trojdílný půdorys, tvořený ve středu průjezdným mlatem a po stranách nestejně velkými polygonálními perny. Jižní pětiboká perna je menší než severní sedmiboká.¹³ Na původním

místě stodola stála v mírném svahu, který klesal od jihu k severu. Terén vyrovnávala podezdívka z lomového kamene.

Stěny objektu jsou z dvoustranně a sporadicky i ze čtyřstranně hraněných trámů na nárožích spojených na rybinu. Mezery mezi trámy nejsou ničím vyplněny. Výška trámů se pohybuje od 18 do 35 cm, šířka od 17 do 23 cm. Výška stěn i s podezdívkou se pohybuje od 200 do 230 cm. Na některých trámech jsou zřetelné záseky po nasekávání kulatiny před jejím hraněním. Ve skladbě stěn je použito několik trámů s dlaby a vyvrtanými otvory pro dřevěný hřeb, který je v otvoru často zachován. Otvory mají průměr kolem 4 cm a prochází trámy buď šikmo, kdy může být okolo místa vrtu vybrán dlab, nebo rovně skrz celý nebo jen část trámu. Trámy s šikmo vyvrtanými otvory patří starším okapovým vaznicím, rovně vyvrtané otvory sloužily ke ztužení dosedajících vrstev roubení dřevěným hřebem.

Při prvním přesunu byly trámy stěn opatřeny tešařskými značkami v podobě římských číslic. Každá perna je značena zvlášť. Trámy jižní perny jsou značeny

6. Durdice čp. 7 – půdorys a schéma stěn, vypracoval E. Fábik. Durdice No. 7 – ground plan and schema of the walls. Durdice Hs.-Nr. 7 - Grundriss und Wandschema.

7. Durdice čp. 7, stodola po druhém transferu, 2015, foto V. Rišlink, RM Kolín. Durdice No. 7, the barn after the second transfer. Durdice Hs.-Nr. 7, Scheune nach der zweiten Transferierung.

(zleva doprava) nalevo skloněným zásekem a číslem stěny (od I do VI)¹⁴ a polohou trámu ve stěně počítanou od spodu. Trámy severní perny jsou značeny nejdříve polohou trámu ve stěně (značeno opět od spodu nahoru) a potom číslem stěny (od I do VII).¹⁵ Značky jsou vytvořeny ostrým dlátem o šířce 2,5 cm. V některých místech se po úderu dláto propadlo do zetlelého dřeva, dá se proto předpokládat, že se nejedná o staré značky, ale značky vytvořené při prvotním transferu. Při výstavbě objektu v muzeu byly některé trámy vyměněny za nové řezané trámy. Při druhém transferu byly tyto trámy přebroušeny a byly opraveny některé další trámy, většinou plátováním a plombováním, čímž se ponechalo možné maximum z původní hmoty. Povrch vyměněných trámů je přisekán šířčinou nebo je opracován hoblíkem uběrákem.

Konstrukci krovu tvoří dvě patra vynesená sloupy. První patro stojí na 12 sloupech s kamenným podkladem vynášejících vaznicový rošt, na němž stojí druhé patro se čtyřmi stojatými stolicemi nesoucími

hřebenovou vaznici. Vaznicový rošt je v pernách usazen na třech sloupech před polygonálním závěrem a na třech sloupech v oplotni. V podélném směru sloupy vynášejí okapovou vaznici, se kterou jsou v prostoru peren provázány dvojími pásky. Pod okapovou vaznicí je přichycen překladový trám průjezdných vrat. Sloupy jsou od stěn v odstupu určeném špaletou vjezdu hloubkou asi 80 cm. Trámy tvořící stěnu špalety jsou se sloupy spojeny masivním přeplátováním, dříve navíc zajištěné dřevěným hřebem (dnes železným), po kterém v trámech zůstal otvor. Na špaletu v příčném směru navazuje bedněná oploteň, která byla v severní perně pro potřeby muzea odstraněna. V příčném směru jsou sloupy ve vrchu začepovány do vazných trámů, se kterými jsou opět ztuženy pásky. V druhém patře jsou do vazných trámů nad sloupy usazeny čtyři stojaté stolice vynášející vrcholovou vaznici, se kterou jsou provázány jednoduchými pásky. Stolice jsou navíc ztuženy šikmými vzpěrami s příčnými vaznými trámy. Na vrcholovou vaznici jsou ještě usazeny hambalky svazující krokve.

Zajímavé výsledky přineslo dendrochronologické datování stěn objektu.¹⁶ Z něj vyšly tři horizonty stáří trámů. Nejstarší byly pokáceny v letech 1645–1648, což odpovídá vročení stodoly do roku 1648 uvedené na vazném trámu nad oplotní jižní perny.¹⁷ Druhým horizontem jsou roky 1803–1804, třetím roky 1838–1839, ze kterého pochází pouze sloup ze severní perny u západní špalety. Datování odpovídá i rozdílné užití dřeva.

Nejstarší trámy stěn jsou z borovice, původní sloup pod vaznicí s vročením je z jedle. Mladší trámy stěn jsou z jedle a smrku. Rozdílné datování trámů a druhotně použité okapové vaznice vypovídají o stavební úpravě z počátku 19. století, kdy pravděpodobně došlo k výměně a možná i k navýšení stěn stodoly.¹⁸

Stodola ze Želejova čp. 3

Popis obce a základní prameny

Ves Želejov (okres Jičín) leží 3,5 km severozápadně od obce Miletín na rozhraní Jičínské pahorkatiny a Krkonošského podhůří v nadmořské výšce kolem 450 m. Ves má nepravidelnou zástavbu rozbíhající se radiálně od původně oválné návsi. Na mapě stabilního katastru z roku 1841 vidíme dvanáct usedlostí a několik menších chalup.¹⁹ Objekty jsou většinou značeny žlutě jako dřevěné, v menší míře se objevují objekty značené červeně jako zděné. Na mapě jsou také dobře rozpoznatelné polygonální stodoly, které jsou ve vsi hned u pěti usedlostí na stavebních parcelách 2, 10, 14, 22 a 23 a snad i 6. Pokud můžeme věřit zobrazení, tak se zdá, že stodoly na parcele 10 a 22 jsou zakresleny jen s jednou polygonální pernou, což by nebylo neobvyklé. Usedlost čp. 3 je zakreslena na parcele č. 4, za níž je na východě na stavební parcele č. 2 zobrazena stodola orientovaná podélně ve směru sever – jih.

V Berní rule je k obci Želejov uvedeno pět sedláků a tři pustá stavení. Mezi pustými staveními je zapísáno stavení Noskovo.²⁰ Se jménem Nosek se později

setkáváme v matrikách farního úřadu Miletín na usedlosti čp. 3, a to od poloviny 18. století až do roku 1932, kdy usedlost přešla na rodinu Krtonoškovu.²¹

Z dalších pramenů opět zaujímá důležité místo fotodokumentace. V MLS Kouřim je uloženo jen několik fotografií. Nejstarší pochází pravděpodobně ze začátku 20. století, je na ní zobrazena rodina hospodáře a pomocníci na dvoře usedlosti. Na usedlost se díváme od severovýchodu, vidíme zde část stodoly s doškovou krytinou a za ní napravo dům. Další sedm fotografií pochází z průběhu 60. let (z let 1961, 1966, a 1969), stodola je zde zachycena v pohledu od severozápadu a severovýchodu, dále je zde detail roubení polygonu a pohled na severní a jižní pernu stodoly. Na fotografiích lze sledovat postupnou degradaci došků na střeše, ale i přes to byl na konci 60. let objekt v relativně dobrém stavu. Což potvrzuje i arch. Jiří Waage ve zprávě podané E. Balášovi na Etnologický ústav v listopadu 1965, kde píše: „*Stodola není v příliš udržovaném stavu, došková krytina je místy porušena, podlaha prvního podlaží již není celá. Původní konstrukce je však natolik solidní a pevná, že stodola zdaleka nehrozí nějakým zřícením.*“²²

Lepší výpovědní hodnotu mají fotografie uložené v Etnologickém ústavu. Z roku 1957 pochází šest fotografií z průzkumu L. Štěpánka zobrazujících stodolu v pohledech z různých úhlů.²³

Z výzkumu E. Baláše v roce 1961 pochází sedm fotografií pořízených V. Klímou.²⁴ Vedle celkových pohledů na objekt jsou přínosné fotografie skladby podezdívky s roubením a vnitřního prostoru stodoly – mlatu s oplotní. Z doby výstavby objektu ve skanzenu v roce 1975 jsou k dispozici dvě fotografie dokumentující postup prací.

K objektu se zachovalo zaměření z roku 1970 vypracované Hanou Kodedovou v měřítku 1 : 100. Na plánech je zobrazen půdorys přízemí, podélný řez, boční pohled a krátký popis objektu. Malý schématický půdorys uvádí také L. Štěpánek.²⁵ Popis objektu, půdorys, příčný a podélný řez spolu se schématem uspořádání usedlosti nalezneme ve výše zmíněné zprávě podané J. Waagem.²⁶

8. Želejov čp. 3, mapa stabilního katastru, 1840, Ústřední archiv zeměměřičství a katastru Zeměměřičského úřadu. Želejov No. 3, map of the Land Registry Želejov. Želejov Hs.-Nr. 3, Plan des Stablen Katasters Želejov.

9. Želejov čp. 3, stodola in situ, asi 60. léta 20. stol., autor neznámý, RM Kolín. Želejov No. 3, the barn in situ. Želejov Hs.-Nr. 3, Scheune in situ.

Historie transferu objektu

Z materiálů uložených v MLS Kouřim se o transferu podařilo zjistit pouze torzovité informace. Dne 16. 11. 1970 proběhlo zaměření objektu H. Kodedovou. Snad nedlouho poté byla stodola rozložena a odvezena na hrad Kost. Zde byly stavební prvky uskladněny až do roku 1976, kdy 22. 9. došlo k převzetí uloženého materiálu RM Kolín. Transfer materiálu do Kouřimi proběhl ve dnech 25. – 30. 10. 1976. Zbytky trámů byly dovezeny dne 1. 2. 1977 a 29. 6. 1977 přibyla vrata, materiál byl poté složen do depozitáře v MLS Kouřim. V dubnu 1978 byla vyměřena parcela pro stavbu již na rozšířeném pozemku muzea. V létě a na podzim tohoto roku začaly výkopové práce pro stavbu základů, bylo složeno roubení plygonu, dostavěna podezdívka a byl vystavěn krov. Během léta 1979 byla pokryta střecha došky, byl dokončen hřeben a proběhl nátěr stěn a vrat. Stodola byla do areálu usazena podélně ve směru severovýchod – jihozápad,

což přibližně odpovídalo původní orientaci ve směru sever – jih a umožňovalo vhodnou návaznost na okolní terén.

V souvislosti se změnou koncepce dostavby MLS Kouřim bylo v roce 2011, podobně jako u stodoly z Durdic, rozhodnuto o opětovném transferu památky v rámci muzejního areálu. Přestože želejovská stodola byla na rozdíl od durdické stodoly v 70. letech 20. století zasazena do terénu poměrně vhodným způsobem, její umístění v centrální části areálu znemožňovalo její začlenění do nové urbanistické kompozice. Stodola svou polohou navíc bránila zřízení jedné z hlavních komunikací spojující východní a západní část areálu muzea. Nová poloha byla zvolena v jihovýchodní části areálu za rychtou z Bradlecké Lhoty (okres Semily), s níž stodola ze Želejova tvoří regionálně související základ usedlosti z Podkrkonoší.

Vlastní transfer stodoly proběhl v rámci první etapy dostavby muzea v roce 2015. K rozebrání objektu došlo v červenci tohoto roku, v letních měsících byly na novém

místě zhotoveny základy, stavba byla včetně podezdívky z pískovcových kvádrů a tesařských konstrukcí znovu sestavována od září do listopadu roku 2015. Některé z dožilých dřevěných prvků byly v nejnútnejším rozsahu nahrazeny novým materiálem. Do konce roku 2015 pak byla stodola v souladu s původním stavem pokryta došky ze žitné slámy, hřeben střechy byl zpevněn několika řadami štípaného šindele. Také po druhém transferu byla zachována orientace objektu ve směru severovýchod – jihozápad.

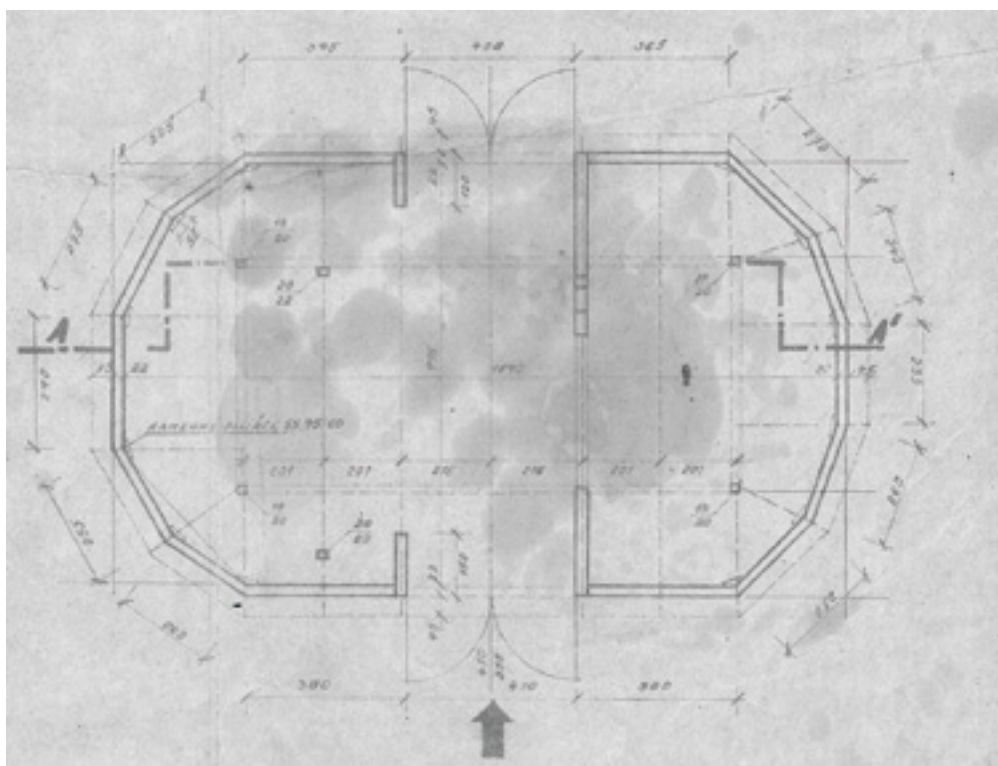
Poznámky ke konstrukci objektu

Želejovská stodola stojí na tradičním trojdílném půdorysu tvořeném ve středu průjezdným mlatem a po stranách polygonálně uzavřenými perny. Pěry, jež mají téměř totožnou velikost, jsou shodně uzavřeny sedmi stěnami. Na původním místě stodola stála v mírném svahu, který klesal od jihu k severu. Terén vyrovnávala podezdívka z opracovaných pískovcových kvádrů. V terénních popisech se udává, že stodola byla postavena tak, aby byla otevřena větrům vanoucím od západu, které usnadňovaly mlácení a čištění obilí, kdy vítr odnášel plevy.

Stěny objektu jsou z dvoustranně a místy i čtyřstranně hraněných trámů na nárožích spojených na rybinu. Výška trámů se pohybuje od 21 do 38 cm, šířka trámů od 19 do 23 cm. Mezery mezi nimi jsou bez výplně.

Ve stěnách nejsou patrné druhotně použité trámy. Na východní straně je vjezd v líci podélné stěny, na západní ustupuje ve špaletě o 70 cm. Vjezdy jsou uzavřeny dvoukřídlými vně otevíratelnými vraty, z nichž západní jsou původní. Severní perna není od mlatu oddělena oplotní. Jižní perna je od mlatu oddělena roubenou oplotní, jejíž poslední dvě vrstvy trámů jsou ve středu vynechány a konce jsou ozdobně probrány. Profilované trámy jsou navzájem a se sousední vrstvou ztuženy dřevěným hřebem.

Krov objektu je vyneseno osmi sloupy a je rozepřen dvěma patry hambalků. První patro vynáší šest sloupů stojících v oplotních. Čtyři kratší stojí na krajích oplotní, kde vynáší překladový trám vjezdu, který je zároveň okapovou vaznicí. Dva delší sloupy stojí ve středu oplotně. Přes okapovou vaznici jsou příčně položeny tři vazné trámy, které ztužují krokve na způsob hambalků. Druhé patro je vyneseno osmi sloupy. Do vazných trámů nad oplotněmi jsou usazeny čtyři stojaté stolice, které na každé straně vynášejí okapovou vaznici zajištěnou jednoduchými pásky. Konce okapových vaznic přesahují až k polygonálnímu závěru, kde jsou vyneseny vysokými sloupy podloženými u země kameny. Na okapové vaznice jsou položeny hambalky ztužující krokve. Ve vrcholu jsou do sebe krokve začepovány a zajištěny dřevěným hřebem, u paty jsou přibity železným i a místy i původními dřevěnými hřeby do vrcholových trámů stěn. V polygonu jsou přibity do rohů,

10. Želejov čp. 3, půdorys stodoly, 1970, vypracovala H. Kodedová, RM Kolín. Želejov No. 3, ground plan of the barn. Želejov Hs.-Nr. 3, Grundriss der Scheune.

v podélné stěně navíc do jejího středu. Některé z trámů krovu byly vyměněny za získané historické trámy, které jsou dobře rozpoznatelné díky světlejší barvě a starým plátovým dlabům.

V literatuře je uváděno datování stodoly do roku 1660.²⁷ Ve zprávě J. Waageho z roku 1965 autor uvádí, že byl E. Balášem upozorněn na dataci, ale při zaměřování ji nemohl nalézt. Dále uvádí, že „Zbytky nějakého čísla nad západním vjezdem do stodoly jsou velmi nečitelné a mohou mít jiný účel než určení datace.“ Trámy stodoly byly dendrochronologicky datovány v lednu 2016 T. Kynclem. Z každé perny byly odebrány tři vzorky a dva ze sloupů. Výsledky datování stěn byly jednoznačné, všechny trámy byly skáceny v letech 1688–1692. Datovaný prahový trám byl z dubu, ostatní trámy z jedle. Datování sloupů nevyšlo, ale z popisu v dokumentaci víme, že zde byl použit mladší materiál, o čemž svědčí i užití smrkové dřevu.

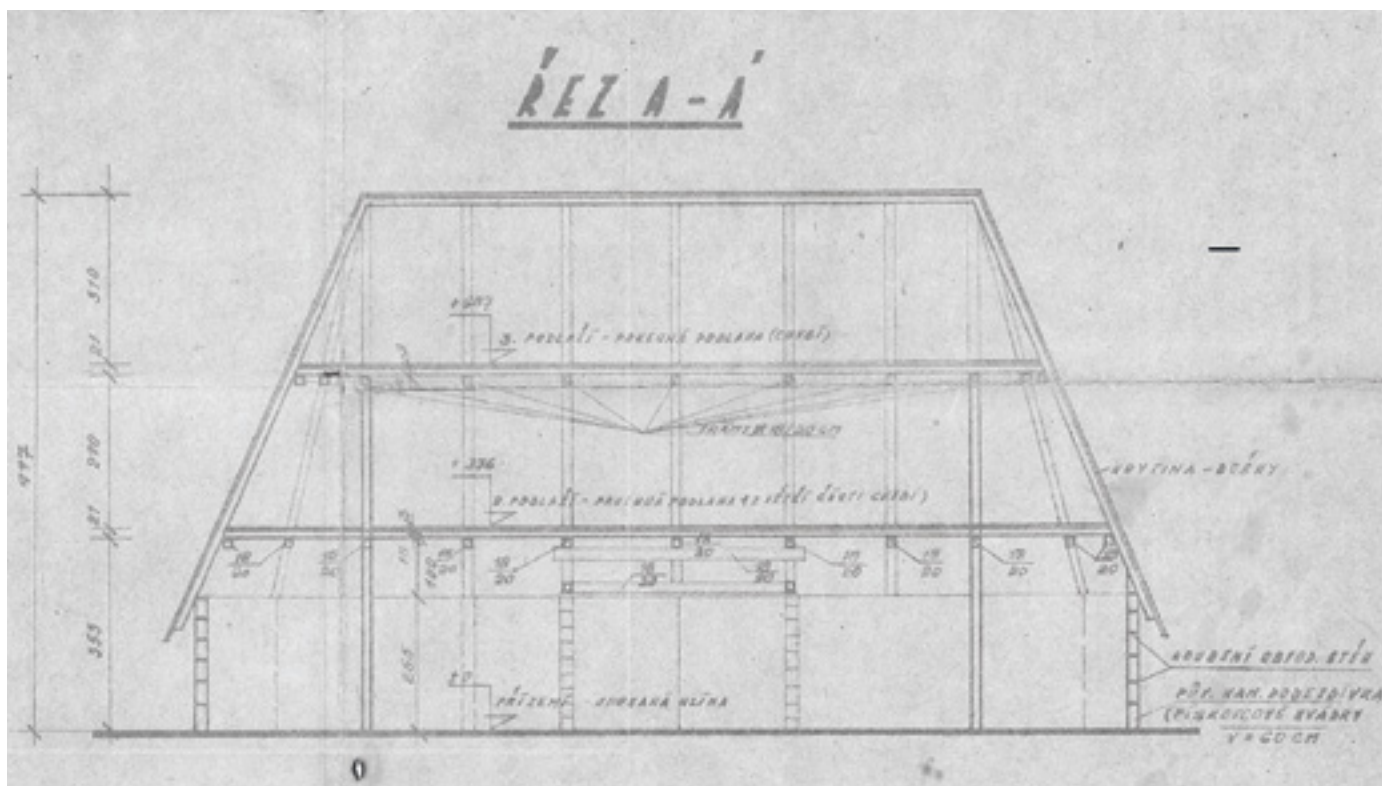
Závěr

Stodoly z Želejova a Durdic představují v oblasti transferu památek lidové architektury již zkušené cestovatele. Jejich prvotní transfer znamenal záchranu před zchátráním a postupným zánikem, druhý transfer

byl cestou k ideálnímu usazení v rámci areálu a nové koncepce muzea. Objekty mají v nové poloze blízko k původní orientaci in situ a navíc i vhodně navazují na okolní terén. Po transferech byla na stodolách obnovena došková krytina ze žitné slámy a vyměněny některé dožilé trámy. Svým výrazem se jedná o velice autentické památky a přes to, že obě prošly dvěma transfery a opravami, ve své hmotě si stále zachovávají řadu původního materiálu. To ověřilo i provedené dendrochronologické datování stěn objektů. U durdické stodoly se potvrdilo datování do roku 1648 a také uváděné stavební úpravy z počátku 19. století. U želejovské stodoly se datování posunulo od uváděného roku 1660 do roku 1692.

Nezbývá než oběma památkám popřát na novém místě mnoho pokojných let, během kterých budou moci návštěvníky Muzea lidových staveb v Kouřimi i odborníky seznamovat s podobou své starobylé konstrukce.

11. Želejov čp. 3, řez stodolou, 1970, vypracovala H. Kodedová, RM Kolín. Želejov No. 3, cross-section of the barn. Želejov Hs.-Nr. 3, Querschnitt durch die Scheune.

12. Želejov čp. 3, rozebírání stodoly při druhém transferu, 2015, foto V Rišlink, MLS Kouřim. Želejov No. 3, disassembly of the barn before the second transfer. Želejov Hs.-Nr. 3, Abbau der Scheune während der zweiten Transferierung.

Poznámky

- 1 ŠTĚPÁNEK, Ladislav. K problematice polygonálních stodol. *Československá etnografie*. 1961, roč. 9, č. 3, s. 297–300; BALÁŠ, Emanuel. Vznik a vývoj polygonálních stodol. *Československá etnografie*. 1961, roč. 9, č. 3, s. 301–309; BALÁŠ, Emanuel. K problému vzniku a vývoje stodoly se zvláštním zřetelem k polygonálním stodolám v Českých zemích. *Český lid*. 1970, roč. 57, č. 1, s. 5–15; ŠTĚPÁNEK, Ladislav. K typologii stodoly v lidovém stavitelství Čech. *Vědecké práce zemědělského muzea*. 1972, č. 12, s. 259–284.
- 2 PROCHÁZKA, Lubomír, VÁŇA, Rudolf a BERKOVÁ Jana. Soupis roubených polygonálních stodol na území středních Čech (z pozůstalosti E. Baláše a V. Klímy v dokumentační sbírce ÚEF AV ČR). *Středočeský vlastivědný sborník*. 1997, roč. 15, s. 155–160; BALÁŠ, Emanuel. Organizace výzkumu lidové architektury a několik ukázek z lidového stavebnictví na Voticku. *Československá etnografie*. 1953, roč. 1, č. 4, s. 362–367; BALÁŠ, Emanuel. Výzkum lidové architektury na Voticku a Vlašimsku. *Československá etnografie*. 1954, roč. 2, č. 3, s. 282–287; BALÁŠ, Emanuel a KLÍMA, Vladimír. Vesnické

stavby v okrese Votickém. *Český lid*. 1951, roč. 38, č. 1, s. 156–168; BALÁŠ, Emanuel. Výzkum vesnických sídel a staveb. *Československá etnografie*. Praha, 1961, roč. 9, č. 3, s. 214–216; BALÁŠ, Emanuel. Mnohoboké stodoly v indikačních skicách stabilního katastru. *Český lid*. 1964, roč. 51, č. 1, s. 33–43; MENCL, Václav. *Lidová architektura v Československu*. Praha: Academia, 1980, s. 308–325; ŠTĚPÁNEK, Ladislav. Vývoj stodol v oblasti Královhradecka a Orlických hor. *Vědecké práce Zemědělského muzea*. 1965, č. 5, s. 117–138.

3 Ústřední archiv zeměměřičství a katastru Zeměměřického úřadu, Císařské povinné otisky stabilního katastru. [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z: http://archivnimapy.cuzk.cz/coc/0029-1/0029-1-001_index.html.

4 Na problém nepřesného zobrazení polygonálních stodol již upozorňoval BALÁŠ, Emanuel. Mnohoboké stodoly v indikačních skicách stabilního katastru. *Český lid*. 1964.

5 LISÁ, Eva. *Berní rula*. Sv. 31, *Kraj Vltavský*. Praha: Státní nakladatelství učebnic, 1951, s. 112.

6 Usedlost Jakuba Hrubého měla 60 strychů polí, čtyři voly, pět krav, jednu jalovici, osmnáct ovcí, jednu svini.

13. Želejov čp. 3, stodola po druhém transferu, foto V. Rišlink, 2015, MLS Kouřim. Želejov No. 3, the barn after the second transfer. Želejov Hs. -Nr. 3, Scheune nach der zweiten Transferierung.

7 Státní oblastní archiv v Praze, Matriky farního úřadu Arnoštovice. [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z: <http://ebadatelna.soapraha.cz/d/3720/49>, <http://ebadatelna.soapraha.cz/d/3720/58>, <http://ebadatelna.soapraha.cz/d/3720/74>, <http://ebadatelna.soapraha.cz/d/3720/99>.

8 Etnologický ústav AV ČR, SVI-dokumentační sbírky a fondy, [bez inv. č.], OF – manipulace Ladislav Štěpánek (1906–1992), fotodokumentace CLXXII/8, CLXXII/9.

9 Etnologický ústav AV ČR, SVI-dokumentační sbírky a fondy, [bez inv. č.], OF – manipulace Ladislav Štěpánek (1906–1992), fotodokumentace, CLXXII/11, CLXXII 12.

10 ŠTĚPÁNEK, Ladislav. K typologii stodoly v lidovém stavitelství Čech. *Vědecké práce Zemědělského muzea*. 1972, č. 12, s. 280.

11 MENCL, Václav. *Lidová architektura v Československu*. Praha: Academia, 1980, s. 312–313.

12 Archiv Muzea lidových staveb Kouřim, Dokumentace ke stodole z Durdic čp. 7, Připomínky k rozebrání a znovu-postavení stodoly z Durdic čp. 7, L. Štěpánek, 12. 10. 1969.

13 V původním umístění in situ byla orientována podélně ve směru sever – jih. V dnešním umístění je pootočena do směru severovýchod – jihozápad.

14 Značena je i jedna špaletová stěna, stěn polygonu je pět, se špaletami sedm.

15 Značeny jsou pouze stěny polygonu, západní špaleta má označeny dva trámy jen polohou trámu ve stěně.

16 Odběr byl proveden Tomášem Kynclem 25. 1. 2016, odebráno bylo devět vzorků (čtyři z jižní a tři ze severní perny a dva ze sloupů), z čehož osm vzorků bylo datovatelných.

17 BALÁŠ, Emanuel. K problému vzniku a vývoje stodo-ly se zvláštním zřetelem k polygonálním stodolám v Českých zemích. *Český lid*. 1970, roč. 57, č. 1, s. 12. V poznámce 46 uvádí, že vedle datace na vazném trámu byla tatáž vyřezána na konci vrcholové vaznice. Informaci o dvou datovaných trámech nalezneme také v *Připomínkách k rozebrání stodoly* od L. Štěpánka, později také u Mencla. MENCL, Václav. *Lidová architektura v Československu*. Praha: Academia, 1980, s. 316.

18 Tomu odpovídá i Menclův popis: „(stodola) Není zachována celá v původní podobě, k staré stavbě patří celý přízemek, se spodky tří, kdysi čtyř středních sloupů (slemenný trám neměl konzolové konce). Vrch s krovem osedlaný rozpěrami hambalků slemenný trám je z počátku minulého (19.) století.“ MENCL, Václav. *Lidová architektura v Československu*. Praha: Academia, 1980, s. 316.

- 19 Ústřední archiv zeměměřičství a katastru Zeměměřičského úřadu, Indikační skici Stablního katastru. [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z: http://archivnimapy.cuzk.cz/coc/9388-1/9388-1-001_index.html.
- 20 PEŠÁK, Václav. *Berní rula. Sv. 13, Kraj Hradecký, díl II.* Praha, 1954, s. 308.
- 21 Státní oblastní archiv (SOA) Zámorsk, Matriky, inv. č. 5906, 5907, 5908, 5909. Farní úřad Miletín. 1688–1849. [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z: http://vychodoceskearchivy.cz/zamorsk/files/2013/10/8700_Sb%C3%ADrka-matrik-V%C3%BDchodo%C4%8Desk%C3%Agho-kraje-1587-1949_NA-D_190-stav-2016-04-04_oprava.pdf; SOA Zámorsk, farní úřad Miletín, inv. č. 5906, sign. 101-4, Matrika farní úřad Miletín 1688–1716; SOA Zámorsk, farní úřad Miletín, inv. č. 5907, sign. 101-5, Matrika farní úřad Miletín 1716–1746; SOA Zámorsk, farní úřad Miletín, inv. č. 5808, sign. 101-6, Matrika farní úřad Miletín 1749–1781; SOA Zámorsk, farní úřad Miletín, inv. č. 5909, 101-7, Matrika farní úřad Miletín 1782–1849.
- 22 Etnologický ústav AV ČR, SVI-dokumentační sbírky a fondy, [bez inv. č.], OF – manipulace Emanuel Baláš (1914–1966), Zpráva k objektu Želejov čp. 3/Waage.
- 23 Etnologický ústav AV ČR, SVI-dokumentační sbírky a fondy, OF – manipulace Ladislav Štěpánek (1906–1992), fotografie inv. č. 22153, 22154, 22155, 22156b, 22157.
- 24 Etnologický ústav AV ČR, SVI-Generální katalog fotografií, inv. č. 34765–34771.
- 25 ŠTĚPÁNEK, Ladislav. Vývoj stodol v oblasti Královohradecka a Orlických hor, *Vědecké práce Zemědělského muzea*. Praha, 1965, č. 5, s. 122.
- 26 Etnologický ústav AV ČR, SVI-dokumentační sbírky a fondy, [bez inv. č.], OF – manipulace Emanuel Baláš (1914–1966), Zpráva k objektu Želejov čp. 3/Waage.
- 27 ŠTĚPÁNEK, Ladislav. K typologii stodoly v lidovém stavitelství Čech. *Vědecké práce Zemědělského muzea*. 1972, č. 12, s. 279, pozn. 42; MENCL, Václav. *Lidová architektura v Československu*. Praha: Academia, 1980, s. 316.

History and transfer of polygonal barns from Durdice and Želejov to the Museum of Vernacular Buildings in Kouřim

Ernest Fábik, Vladimír Rišlink, Regional Museum in Kolín, Museum of Vernacular Buildings in Kouřim

Keywords: Durdice, Želejov, Museum of Vernacular Buildings in Kouřim, polygonal barn, transfer

The Museum of Vernacular Buildings in Kouřim contains two significant monuments of vernacular architecture, namely the polygonal barns from Durdice No. 7 (Benešov District) and from Želejov No. 3 (Jičín District). Both buildings are among the oldest rural farm buildings in this country. The polygonal barn from Durdice is the oldest monument of its kind in the Czech Republic. According to the dating on its binding joist it comes from 1648, which has been, along with construction changes from the beginning of the 19th century, confirmed by dendrochronological dating performed in January 2016. The barn from Želejov was dated 1660, but dendrochronological dating has shifted its origin to 1691.

The barn from Durdice was the first building of vernacular architecture to be transferred to the Museum of Vernacular Buildings in Kouřim. The preparations for the transfer started in 1969 when the barn was photographically documented. In the following year, it was decided to move the building to the Museum of Vernacular Buildings in Kouřim. The construction of the barn within the area of the Museum began in the summer of 1972 and the foundation wall, wall timbering and the roof were finished by the end of that year. The gate was made and set in the course of 1973. The roof was shingled and collections of machines and tools deposited in the building in the summer of 1975. The Museum was originally intended to serve mainly as a rescue open-air folk museum not only for the barn from Durdice but also for other buildings from the flood area of the Švihov Dam on the River Želivka. The area of the open-air folk museum used to be much smaller at that time, consisting only of a narrow strip of land along a creek. This was why the place chosen for the new setting of the barn was not suitable. The barn stood on a narrow terrace between two terrain steps and was presented as an architectural solitaire there. The building stood there until the change of the conception of the completion of the Museum of Vernacular Buildings in 2011, when it was decided to move the barn for the second time. The aim of this transfer, which took place within the museum premises, was to evoke the original function of the building

in the context of a rural built-up area. In its new place, the monument was supposed to form a part of a planned farmstead from Podblanicko. The transfer itself started in March 2012 by disassembling the barn; the foundations were laid and the foundation wall from quarry stone erected in the new place in April of the same year, and the carpenter's constructions were reassembled in the summer months. Some of the worn elements had to be replaced during the reassembly. The transfer of the building was finished in April 2013 by covering the roof with rye straw thatch.

Another polygonal barn was added five years after the transfer of the Durdice barn. The barn from Želejov was first localized and photo-documented in 1970; later, it was taken to the Kost Castle where it remained disassembled until 1976. During the summer months of 1976 and 1977, the barn was moved to the Museum of Vernacular Buildings in Kouřim. The foundations were laid, the wall timbering put together and the roof truss lifted in 1978. In the spring of 1979, the roof was thatched and all the works were finished. In 2011, it was decided to re-transfer the barn within the museum premises, like in the case of the barn from Durdice. The new location was chosen in the south-east part of the site behind the bailiff's office from Bradlecká Lhota (Semily District), which together with the barn from Želejov creates the regionally related foundation of a farmstead from the foothill region of the Krkonoše Mountains. The transfer itself took place within the first stage of the completion of the museum in 2015. The building was disassembled in July of that year, the bases were laid in the new location during the summer months, and the building was reassembled in September and November of 2015, including a foundation wall of sandstone blocks and carpentry constructions. Some worn out wooden elements were replaced by new material in the necessary extent. By the end of 2015, the barn was covered by rye straw thatch in accordance with the original state of the building, and the roof ridge was reinforced by several lines of cleaved shingle.

Baugeschichte der polygonalen Scheunen aus Durdice und Želejov und deren Transferierung in das Freilichtmuseum in Kouřim

Ernest Fábik, Vladimír Rišlink, Regionalmuseum Kolin (Kolín), Freilichtmuseum Kaurzim (Kouřim)

Schlüsselwörter: Durdice, Želejov, Freilichtmuseum Kouřim, polygonale Scheune, Transferierung

Im Freilichtmuseum in Kaurzim (Muzeum lidových staveb v Kouřimi, MLS) befinden sich zwei bedeutende Werke der bäuerlich-ländlichen Architektur. Es handelt sich um zwei in Blockbauweise errichtete polygonale Scheunen aus Durdice (Hs.-Nr. 7, Bezirk Benešov/Beneschau) und Želejov (Hs.-Nr. 3, Bezirk Jičín/Jitschin). Beide Objekte gehören zu den ältesten ländlichen Wirtschaftsgebäuden im Lande. Die polygonale Scheune aus Durdice stellt überhaupt das älteste Baudenkmal dieses Typs auf dem Gebiet der Tschechischen Republik dar. Laut der Inschrift auf einem Dachbalken wurde sie im Jahre 1648 errichtet, was auch die im Januar 2016 durchgeführte dendrochronologische Analyse bestätigte, welche außerdem Umbauten vom Anfang des 19. Jahrhunderts erfasste. Man pflegte die Erbauung der Scheune aus Želejov auf das Jahr 1660 zu datieren, die dendrochronologische Untersuchung setzte jedoch deren Errichtung auf das Jahr 1691 fest.

Die Scheune aus Durdice war der erste Bau ländlicher Bauweise, welcher in das Freilichtmuseum in Kouřim transferiert wurde. Mit den Vorbereitungen zur Translozierung wurde bereits im Jahre 1969 angefangen, indem das Objekt fotografisch dokumentiert wurde, und schon im darauffolgenden Jahr wurde es ins Freilichtmuseum Kouřim befördert. Im Sommer 1972 nahm man den Wiederaufbau der Scheune im Museumsareal in Angriff, bis Ende des Jahres waren der gemauerte Sockel, die Blockbauwände, sowie das Dach, fertig. Während des Jahres 1973 wurde das Tor hergestellt und eingesetzt. Im Sommer 1975 wurde das Dach mit Schindeln belegt und eine Sammlung von Maschinen und Werkzeugen wurde im Objekt deponiert. Das Museum sollte in seinen Anfängen vor allem als ein Rettungsfreilichtmuseum dienen, wohin neben der Scheune aus Durdice Objekte aus den Überschwemmungsgebieten der Talsperre Švihov am Fluss Želivka versetzt werden sollten. Das Areal des Freilichtmuseums war also viel kleiner als heute, es erstreckte sich nur auf einen Streifen entlang des Baches. Der Ort, wo die Scheune wiederaufgebaut werden sollte, war deshalb zu diesem Zweck nicht besonders geeignet. Die Scheune stand nämlich auf einer schmalen Terrasse zwischen zwei Terrainstufen, wo sie als solitäres architektonisches Objekt präsentiert wurde. Der Bau stand hier bis zum Jahre 2011, als im Zusammenhang mit der neuen Konzeption der Fertigstellung vom Freilichtmuseum Kouřim beschlossen wurde, dass die Scheune ein weiteres Mal transferiert wird. Die Scheune

wurde diesmal jedoch nur im Raum des Freilichtmuseums versetzt, es wurde beabsichtigt, die ursprüngliche Funktion des Objektes im Rahmen einer Dorfbebauung zu evozieren. Das Werk sollte auf seinem neuen Aufstellungsort Bestandteil des geplanten Bauernhofes aus Podblanicko bilden, einer Region um den Hügel Blaník im Mittelböhmen. Die Transferierung fing mit dem Abbau der Scheune im März 2012 an, im April wurden auf dem neuen Ort Fundamente gelegt und der Sockel aus Bruchstein gemauert, in den Sommermonaten wurden die gezimmerten Konstruktionen wiederaufgebaut, wobei einige abgelebte Elemente auszutauschen waren. Die Transferierung des Baudenkmals wurde im April 2013 vollendet, indem das Dach mit Schauben aus Roggenstroh belegt wurde.

Fünf Jahre nach der Transferierung der Scheune aus Durdice wurde das Museum um eine neue polygonale Scheune bereichert. Die Scheune aus Želejov wurde zuerst im Jahre 1970 vermessen und fotografisch erfasst, dann wurde sie auf die Burg Kost befördert, wo sie zerlegt bis zum Jahre 1976 aufbewahrt wurde. Während der Sommermonate der Jahre 1976 und 1977 wurde sie in das Freilichtmuseum Kouřim transportiert. Im Jahre 1978 wurden die Fundamente gelegt, die Blockhauswände aufgestellt und der Dachstuhl erbaut. Im Frühling 1979 erhielt der Bau ein Strohdach und die Arbeiten wurden zu Ende gebracht. Im Jahre 2011 wurde wie im Falle der Scheune aus Durdice entschlossen, dass der Bau innerhalb des Museumsareals versetzt wird. Als neuer Standort wurde ein Platz im südöstlichen Teil des Areals hinter dem Haus des Richters aus Bradlecká Lhota (Bezirk Semily/Semil) ausgesucht. Die Scheune aus Želejov bildet mit diesem Bau einen regional zusammenhängenden Kern des Gehöftes aus dem Vorgebirge von Krkonoše (Riesengebirge). Die Transferierung der Scheune erfolgte im Rahmen der ersten Etappe von der Fertigstellung des Freilichtmuseums im Jahre 2015. Im Juli dieses Jahres wurde die Scheune abgebaut, im Sommer wurden die Fundamente an dem neuen Ort gelegt, der Bau wurde einschließlich der Untermauer aus Sandsteinquadern und gezimmerten Konstruktionen von September bis November 2015 wiederaufgebaut. Bis Ende des Jahres wurde die Scheune übereinstimmend mit dem ursprünglichen Bauzustand mit einem Dach aus Roggenstroschauben versehen, der Dachfirst wurde mit wenigen Reihen von Schindeln verstärkt.